

Tarih

ÖĞRETEN PARAGRAF

Konu Öğreten Paragraf

Paragraf Çöz, Konuyu Kavra

Akıllı Tahta
Uygulamalı

Yazarlar
Murat ÇINAR
Lezgin ASLAN
Okan ÇOBAN

10. SINIF TARİH

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Markaj Yayınlarına aittir.
Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının
elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı,
çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

1. Baskı: Markaj Yayınları

2. Baskı: Giriş Yayınları

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Markaj Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Markaj Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33

WhatsApp: 0505 099 24 84

www.girisyyayinlari.com

girisyyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

▶ PARAGRAF TESTİ 1	3
▶ PARAGRAF TESTİ 2	5
▶ PARAGRAF TESTİ 3	7
▶ PARAGRAF TESTİ 4	9
▶ PARAGRAF TESTİ 5	11

2. ÜNİTE: BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)

▶ PARAGRAF TESTİ 1	13
▶ PARAGRAF TESTİ 2	15
▶ PARAGRAF TESTİ 3	17
▶ PARAGRAF TESTİ 4	19

3. ÜNİTE: DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER

▶ PARAGRAF TESTİ 1	21
▶ PARAGRAF TESTİ 2	23
▶ PARAGRAF TESTİ 3	25

4. ÜNİTE: BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ

▶ PARAGRAF TESTİ 1	27
▶ PARAGRAF TESTİ 2	29
▶ PARAGRAF TESTİ 3	31
▶ PARAGRAF TESTİ 4	33

5. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ OSMANLI (1453-1595)

▶ PARAGRAF TESTİ 1	35
▶ PARAGRAF TESTİ 2	37

6. ÜNİTE: SULTAN VE OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI

▶ PARAGRAF TESTİ 1	39
--------------------	----

7. ÜNİTE: KLASİK ÇAĞDA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ

▶ PARAGRAF TESTİ 1	41
▶ PARAGRAF TESTİ 2	43
▶ CEVAP ANAHTARI	45

1

- I. Anadolu'da VI ve VII. yüzyıllarda Sasani ile Bizans imparatorlukları arasında mücadeleler yaşanmış ve bu mücadeleler Anadolu coğrafyası için tam bir yıkım olmuştur.
- II. Balkanlarda; Uz, Peçenek ve Kuman akınları ile uğraşmak zorunda kalan Bizans İmparatorluğu, içerde de sık sık imparator değişiklikleri yaşamıştır.
- III. Daha sonra başlayan ve asırlar süren Bizans–Müslüman mücadeleleri de Anadolu'daki şehir ve kasabaları harabeye çevirmiş, bölgede nüfus oldukça seyrelemiştir.
- IV. Özellikle II. Basileos'un (Bazileus) 1025'te ölümünden sonra uzun süre yönetimde istikrar yakalayamayan Bizans'ta, devlet düzeni bozulmuş ve halkın devlete olan güveni sarsılmıştır.

Numaralanmış cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturmak için sıralama nasıl olmalıdır?

- A) II– IV– III– I B) II– I– IV– III
C) I– III– IV– II D) I– III– II– IV
E) III– II– IV– I

2

(I) Bizans'ta halkın devlete olan güveninin sarsıldığı bu dönemde Anadolu'da; Rumlar ve Ermenilerle birlikte Süryaniler, Araplar ve Türkler bulunmaktaydı. (II) Anadolu'da yaşayan bu halklar, ekonomik olarak çok zor durumda olsalar da kendi yaşadıkları bölgelerde eski dillerini, adetlerini ve yaşayışlarını koruyabilmişlerdir. (III) XI. yüzyılda Anadolu'da karşılaşılan bu durum, Türkler için umut verici olmuş ve Anadolu'nun fethini kolaylaştırmıştır. (IV) Balkanlarda ve Anadolu'da gücünü korumaya çalışan Bizans İmparatorluğu, büyük bir orduya ihtiyaç duymuştur. (V) Ordusunu her an savaşa hazır tutmak zorunda olan Bizans, ihtiyaç duyduğu parayı karşılamak için zaten zor durumda olan halktan daha fazla vergi toplamaya başlamıştır. (VI) Para olarak toplanan vergilere, zamanla halkı daha da yıpratın zorunlu çalışma görevleri eklenmiştir.

Bu metin iki paragrafa bölünmek istenirse ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlamalıdır?

- A) II B) III C) IV D) V E) VI

3

- I. Bizans idaresinden bıkan halklar, Selçuklu akınlarına direnmemiştir.
- II. Böylece Türk akınları ve sonrasındaki Oğuz göçleri sırasında yerli halkın tavrı, Anadolu'nun süratle Türkleşmesini kolaylaştırmıştır.
- III. Doğu Anadolu'nun nüfusu aralıklarla süren savaşlar, yönetimin baskısı ve salgın hastalıklar nedeniyle oldukça azalmıştır.
- IV. İran, Arap ve Türk akınları halkın daha batıya göç etmesine yol açmıştır.
- V. Özellikle mezhep farkından dolayı Bizans tarafından büyük baskı ve işkencelere maruz kalan Ermeniler, Türk akınlarına hiç direniş göstermemiştir.

Metin düşünce akışına göre düzenlendiğinde numaralanmış cümlelerden hangisi en sonda yer almalıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4

Malazgirt Meydan Muharebesi, Bizans'ın Anadolu'daki hâkimiyetinin büyük ölçüde kırıldığı önemli bir gelişme olmuştur. Bu savaştan sonra Selçuklular, Anadolu'yu yurt edinme politikasını uygulama fırsatı bulmuştur. Çağrı Bey'in liderliğinde Selçuklular önce keşif daha sonra da yurt edinme amacıyla Anadolu'ya akınlar yapmıştır. Malazgirt Zaferi'nden sonra ise daha rahat hareket etmeye başlayan Oğuzlar, güvenli bir şekilde Anadolu'ya yerleşmeye başlamıştır.

Bu metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Malazgirt Muharebesi sonrası Anadolu'da yaşanan gelişmelere
B) Selçukluların Anadolu'ya yönelik düşüncelerine
C) Anadolu'yu yurt edinme fırsatı doğduğuna
D) Anadolu'daki ilk Türk beyliklerinin kurulmaya başlandığına
E) Bizans'ın Anadolu üzerindeki durumuna

1) Danişmentliler, 1080–1178 yılları arasında hüküm sürmüştür. Malazgirt Zaferi sonrasında beyliği kuran Danişment Gazi, Anadolu'daki karışıklıklardan yararlanarak Yeşilirmak Havzası'na hâkim olmuştur. 1085'ten sonra ise sınırlarını Kızılırmak Havzası'nda genişletme imkânı bulan Danişmentliler; Sivas, Malatya, Kayseri, Tokat, Niksar, Amasya civarlarında hâkimiyet kurmuştur. Özellikle Malatya'nın hâkimiyet altına alınması konusunda Türkiye Selçukluları ile sık sık karşı karşıya gelmiştir. Haçlı Seferleri'nin başlamasıyla birlikte bu Danişment–Selçuklu çekişmesi, Haçlılara karşı dayanışmaya ve ortak mücadeleye dönüşmüştür. Anadolu'da derin izler bırakan Danişmentliler, bölgenin sosyal ve kültürel alanlarda gelişmesine katkı sağlamıştır. “Danişmentnâme” adlı manzum türdeki eserde, Danişmentlilerin ülkelerine yaptığı hizmetler anlatılmaktadır.

Bu metinde “Danişmentliler” ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Birçok ilim insanının yetişmesine katkıda bulduklarına
- B) Anadolu'ya farklı alanlarda katkı sağladıklarına
- C) Nerelerde hakimiyet sürdürdüklerine
- D) Selçuklu ile çekişmeler yaşadıklarına
- E) Yaptıkları hizmetleri anlatan eserler oluşturduklarına

2) Mengücekliler, Sultan Alp Arslan'ın komutanlarından Mengücek Ahmet Gazi tarafından kurulmuş ve 1071–1228 tarihleri arasında Erzincan, Kemah, Divriği ve Şebinkarahisar civarında hüküm sürmüştür. Selçuklu devlet yapısını iki asra yakın bu bölgede yaşatmışlardır. Bölgede meydana gelen depremler, beyliğe ait eserlerin günümüze kadar ulaşmasını engellemiştir.

Parçaya göre “Mengücekliler” ile ilgili;

- I. başkenti,
- II. en önemli eseri,
- III. kim tarafından kurulduğu,
- IV. kim tarafından yıkıldığı,
- V. ne zaman kurulduğu,
- VI. nerelerde hüküm sürdüğü

özelliklerinden hangilerine ulaşamaz?

- A) I ve III
- B) II ve III
- C) II ve IV
- D) I, II ve IV
- E) I, V ve VI

3) Artuklular, Mardin merkezli olarak 1102'de kurulmuş ve 1231'e kadar Mardin, Hasankeyf, Harput olmak üzere üç kol hâlinde varlığını sürdürmüştür. Çeşitli din, mezhep ve milletlere mensup kitlelerin yaşadığı Anadolu'nun güney doğusunda hâkimiyet kuran Artuklular, başlangıçta idari ve mali divânlarda Hristiyan memurlara da görev vermiştir. Bu dönemde Diyarbakır, Mardin gibi büyük merkezlerde, ilim gelişmiş ve Cezerî gibi ilim adamları ön planda tutulmuştur. Beylik, vergileri hafifletmiş ve halkın refahını yükseltmiştir. Bizans sikkeleri örnek alınarak para basılmıştır. Bu durum Bizans ile ticari ilişkilerin olduğunu göstermektedir.

Bu metinde “Artuklular” ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Ekonomi alanındaki faaliyetlerine
- B) Farklı kültürlerin bir arada yaşadığı bir bölgede kurulduğuna
- C) İlim ve ilim adamlarına önem verdiklerine
- D) Beyliğin tarihsel kimliğini temsil eden önemli eserlerine
- E) Devlet kademelerinde farklı dinlere mensup insanlara görev verdiklerine

4) Saltuklular, 1072–1202 yılları arasında Erzurum merkez olmak üzere Kars, Oltu, Bayburt, Malazgirt ve Artvin civarında hüküm sürmüştür. Gürcülerle mücadele eden Saltuklu hükümdarları, Türkiye Selçukluları ile iyi ilişkiler kurmuştur. Mimaride, sanatta ve kültürde önemli atılımlar gerçekleştiren Saltuklular, sanat anlayışlarıyla diğer Türk beylik ve devletlerini etkilemiştir. Saltuklu kentlerinde Ahi kültürü ve geleneği etkili olmuştur.

Parçaya göre “Saltuklular” ile ilgili;

- I. başkenti,
- II. kim tarafından kurulduğu,
- III. mimari alanındaki etkisi,
- IV. ne zaman kurulduğu,
- V. nerelerde hüküm sürdüğü,
- VI. önemli eserleri

özelliklerinden hangilerine ulaşamaz?

- A) I ve III
- B) II ve III
- C) II ve VI
- D) I, II ve IV
- E) I, V ve VI

1 Jeopolitik; bir yerin bulunduğu coğrafyanın o bölgeye kazandırdığı önem doğrultusunda devletlerin ürettiği politikadır. Örneğin, Anadolu'nun üç kıtanın kesiştiği bir noktada bulunması, burada kurulan devletlerin, bölge ticaret yollarını hâkimiyet altına alma politikası uygulamalarına sebep olmuştur. Buradan hareketle coğrafyanın, devletlerin siyasi politikalarında belirleyici olduğu söylenebilir. Anadolu; coğrafi konumu, geçiş yolları üzerinde bulunması, iklimi, su kaynakları ve yarımada şeklinde olması gibi özellikleri sayesinde tarihin ilk dönemlerinden itibaren yerleşim için ideal bir bölge olmuştur.

Bu metinde yazar, düşünce geliştirme yollarından hangilerine başvurmuştur?

- A) Tanımlama–Tanık gösterme
- B) Benzetme–Tanık gösterme
- C) Örneklendirme–Tanımlama
- D) Tanık gösterme–Karşılaştırma
- E) Sayısal verilerden yararlanma– Benzetme

2

- I. Osmanlı Beyliği'nin kurucularının; menşei, hangi boya mensup oldukları, Anadolu'ya ilk ne zaman geldikleri, hangi yörelerde yaşadıkları ve hatta beyliğin tam olarak ne zaman ve nerede kurulduğu hâlâ tartışma konusudur.
- II. Bunun en büyük nedeni Kuruluş Dönemi kaynaklarının yetersizliğidir.
- III. Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunu anlatan ilk kaynakların, kuruluştan yaklaşık bir asır sonra kaleme alınması, dönemin aydınlatılmasını zorlaştırmaktadır.
- IV. Bu nedenle gerek hanedanın ortaya çıkışı gerekse beyliğin kuruluşu konularında tarihçiler, başta Başbakanlık Osmanlı Arşivi belgeleri olmak üzere mevcut bilgilerden hareketle birtakım çıkarımlar ortaya koymuştur.

Numaralanmış cümlelerden hangileri bir paragrafın giriş cümlesi olamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

3 Osmanlılar hakkında ilk tarihî bilgiler, Orhan Bey'in imamı İshak Fakih'in oğlu Yahşi Fakih tarafından kaleme alınan "Yahşi Fakih Menâkıbnâmesi"dir. Ancak bu eser günümüzde mevcut değildir. Aşıkpaşazâde, Gebze'den geçerken hastalanmış ve Yahşi Fakih'in evinde misafir olmuştur. Burada menâkıpnameyi okuyan Aşıkpaşazâde daha sonra "Aşıkpaşazâde Tarihi" adlı eserini yazarken buradan edindiği bilgileri kullanmıştır. Bugün elimizde olan ve Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu ile ilgili bilgi veren kaynaklardan en eskisi ise Ahmedî'nin "İskendernâme" adlı eseridir.

Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tanımlama yapılmıştır.
- B) Devrik cümlelere yer verilmiştir.
- C) İkilemelere başvurulmuştur.
- D) Olay, birinci kişi ağzından anlatılmıştır.
- E) Karşılaştırma yapılmıştır.

4

- (I) Genel olarak kabul edilen görüşe göre Osmanlılar; Oğuzların, Bozok Kolu'na bağlı Günhan Soyu'nun Kayı Boyu'na mensuptur. (II) Osmanlılar, Kayı Boyu'na mensup olduklarını en yoğun şekilde II. Murad zamanında vurgulamaya başlamıştır. (III) Bu damga, Osmanlı sikelerinde de kullanılmıştır. (IV) Prof. Dr. Faruk Sümer arşivlerde yaptığı araştırmalarda, Anadolu'nun pek çok yerinde Kayı adlı köylerin bulunduğunu ortaya koymuştur. (V) Kayı Boyu'nun damgası iki ok arasında yay şeklindedir. (VI) Bu dönemde bastırılan paralara ve dökülen toplara Kayı Boyu damgaları vurulmuştur.

Numaralanmış cümlelerden hangi ikisi yer değiştirirse parçanın anlam bütünlüğü sağlanmış olur?

- A) I ve III
- B) II ve IV
- C) III ve VI
- D) II ve V
- E) IV ve VI

1 Osmanlı Beyliği'nin kuruluşuna giden süreçte Aygıt Alp, Turgut Alp, Konur Alp, Hasan Alp, Akça Koca, Samsa Çavuş gibi uç liderleri önemli rol oynamıştır. Zamanla Osman Gazi'nin silah arkadaşları olan bu gaziler, Bizans tarihçisi Pachymeres'in de kaydettiği üzere, onun uçta en başarılı gaza lideri durumuna gelmesini sağlamıştır. Bölgede en saygın dervişlerden olan Edebâlf de Osman Gazi'ye iltifatta bulunmuş ve onun gaza liderliği vasfını Allah'tan aldığını söylemiştir. Ayrıca Köprülü'ye göre Gaziyân-ı Rûm, Ahiyân-ı Rûm, Abdalân-ı Rûm ve Bâciyân-ı Rûm gibi grupları uyumla birleştirmesi de Osman Gazi'nin ön plana çıkmasını sağlayan etmenlerden olmuştur. Bu gelişmeler Osman Gazi'nin bölgede hâkimiyet kurma yolunda önemli adımları olarak kabul edilebilir. Bütün bu özellikler, Osman Gazi'yi Batı Anadolu'daki beyler arasında lider konuma yükseltmiştir.

Bu metinde yazar, düşünceyi geliştirme yollarından hangilerine başvurmuştur?

- A) Tanımlama–Karşılaştırma
- B) Benzetme–Tanık gösterme
- C) Örneklendirme–Tanımlama
- D) Örnekleme–Karşılaştırma
- E) Duyulardan yararlanma–Benzetme

2 Bilecik tekfuru ile Yarhisar tekfurunun iş birliği yapması üzerine Osman Bey, Bilecik'i fethetmiştir. Bilecik'in fethinden sonra İznik hedef alınmıştır. 1301'de İznik'i kuşatan Osman Bey, şehrin çevreyle ilişkisini keserek şehri teslim olmaya mecbur bırakmak istemiştir. Osman Bey, İznik'e İstanbul'dan gelen yardımı öğrenince çevredeki Türkmenlerin de destek verdiği kuvvetleriyle Hersek'e inmiş ve iki ordu Koyunhisar'da karşı karşıya gelmiştir. Rum kuvvetlerinin ağır bir yenilgiye uğradığı bu savaş, ilk Osmanlı–Bizans savaşıdır. Koyunhisar Zaferi sonucunda İzmit yolu Türklere açılmış, Bursa'nın kuzey tarafı hariç diğer üç tarafındaki yollar kontrol altına alınmıştır.

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Bursa'nın fethi hangi savaşa neden olmuştur?
- B) İznik'in kuşatılması hangi padişah döneminde olmuştur?
- C) Koyunhisar Savaşı hangi padişah döneminde yapılmıştır?
- D) Koyunhisar Savaşı kimler arasında yapıldı ve önemi nedir?
- E) Koyunhisar Savaşı'nın sonuçları nelerdir?

3 (I) Osman Bey; Koyunhisar Zaferi'nden sonra Bizans'ın Anadolu'daki son önemli şehri durumundaki Bursa'yı hedef edinmiştir. (II) Bursa'nın hücumla alınmasının zor olduğunu gören Osman Bey, şehri uzun süre abluka altında tutmak için şehrin iki tarafına iki hisar yaptırmıştır. (III) Uzun süren kuşatma sürecinde bölgedeki bazı Hristiyanlar da tekfurdan ümitlerini kesmiş ve Osman Bey'e bağlanmıştır. (IV) Osman Gazi; rahatsızlığı nedeniyle seferlere katılamamış, oğlu Orhan Bey kuşatmaları ve seferleri devam ettirmiştir. (V) Orhan Bey, Bursa'nın İstanbul'la irtibatını kesmek için 1321'de Mudanya'yı fethetmiştir. (VI) Çevreden yardım alamadığı için zor durumda kalan Bursa tekfuru, şehirden ayrılmak isteyenlerin canlarına ve mallarına dokunulmaması şartıyla şehri teslim edeceğini bildirmiştir.

Bu metin iki paragrafa bölünmek istenirse ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlamalıdır?

- A) II
- B) III
- C) IV
- D) V
- E) VI

4

- I. 1329'da Palekanon (Maltepe) önlerinde yapılan savaşta, Bizans ordusu mağlup edilmiştir.
- II. Ayrıca Palekanon Savaşı sonrasında Bizans, Anadolu'da kalan son topraklarından da ümidini kesmiştir.
- III. Bizans imparatoru ise hem Türkleri Boğazlardan uzaklaştırmak hem de Hristiyan dünyasında önemli kabul edilen İznik'e yardım etmek için büyük bir ordu toplamıştır.
- IV. Bizans kuvvetlerinin mağlup edildiği bu zaferle Osmanlı Beyliği'nin İslam dünyasındaki itibarı artmıştır.
- V. Osmanlılar, Bursa'nın fethinden sonra İznik'e yönelmiştir.

Numaralanmış cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturmak için sıralama nasıl olmalıdır?

- A) II – III – I – V – IV
- B) V – II – III – I – IV
- C) V – III – I – IV – II
- D) III – I – II – V – IV
- E) I – II – IV – III – V

1 Osmanlı Devleti, ordu teşkilatı bakımından tarihteki en büyük devletlerden biri olmuştur. XVII. yüzyıla kadar en güçlü askerî yapıya sahip olan Osmanlılar; Asya, Avrupa ve Orta Doğu'nun siyasetini belirlemede önemli rol oynamıştır. Osmanlıların bu başarısında Beylik Dönemi'nden itibaren askerî teşkilatlanmayı geliştirmeye yönelik adımlar atması ve farklı muharip sınıfları en iyi şekilde kullanarak dönemin şartlarına uygun hâle getirmesi etkili olmuştur.

Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Benzetmeye başvurulmuştur.
- B) Devrik cümlelere yer verilmiştir.
- C) İki cümlelere başvurulmuştur.
- D) Olay, birinci kişi ağzından anlatılmıştır.
- E) Karşılaştırma yapılmıştır.

2

- I. Bu şekilde elde ettikleri topraklar karşılığında aşiretler, Osman Bey'e tabi olmuş ve savaş zamanlarında atlı askerler göndermiştir.
- II. Bunlardan başka Beylik Dönemi'nde, Ahiyân-ı Rûm (Ahiler), Bâciyân-ı Rûm, Abdalân-ı Rûm, Gaziyân-ı Rûm adlarıyla anılan zümrelere mensup kuvvetler de seferlere katılmıştır.
- III. Osman Bey'in gazileri ile yaptığı başarılı askerî faaliyetler diğer aşiret Türkmenlerinin de onlara katılmalarını sağlamıştır.
- IV. Osman Gazi, kendi safında savaşan Türkmen aşiretlerine ganimetlerden pay vermiş ve ele geçirilen topraklara yerleşme hakkı tanımıştır.

Numaralandırılmış cümlelerden hangileri bir paragrafın giriş cümlesi olamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve IV
- E) III ve IV

3

- I. Gerektiğinde, gazilerden oluşan ve tamamı atlı olan aşiret kuvvetlerinin bir yerde toplanması sağlanmış ve sefere çıkılmıştır.
- II. İşte ilk fetihleri yapanlar, bu Türkmen kuvvetleridir.
- III. Osmanlı askerî teşkilatının temelini, Osman ve Orhan Bey'in sancağı altında toplanan Türkmen savaşçılar oluşturmuştur.
- IV. Yani Osmanlı Beyliği'nin başlangıçta düzenli askerî birlikleri yoktu.
- V. Seferler bitince bu kuvvetler dağılmış ve herkes işinin başına dönmüştür.

Metin düşünce akışına göre düzenlendiğinde numaralanmış cümlelerden hangisi en sonda yer almalıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4

- (I) Osman Bey'in idaresindeki askerî kuvvetler; düzenli savaşan, kuşatmalar yapan askerî birliklerden ziyade akında ve pusuda yetenekli okçu süvarilerden oluşurdu.
- (II) Osman Bey'in ölümünden kısa bir süre sonra beyliğin sınırlarının hızla genişlemesi, Orhan Bey'i askerî düzenlemeler yapmak zorunda bıraktı.
- (III) Kaldı ki beylik yapısından çıkıp güçlü bir devlet hâline gelmek için düzenli bir orduya ihtiyaç vardı.
- (IV) Buna göre devamlı savaşa hazır, yaya ve atlı kuvvetlerin bulundurulması gerekiyordu.
- (V) Fetihlerin devamı için gerekli olan ilk düzenli birlikler, Vezir Alâeddin Paşa ve Bursa Kadısı Çandarlı Kara Halil'in teklifleri doğrultusunda Bursa'nın fethinden sonra oluşturuldu.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Türk gençlerinden meydana getirilen bu düzenli birliklerin atsız askerine yaya, atlı askerine de müselleme adı verildi." cümlesi getirilmelidir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1 Yaptıkları hizmet karşılığında devlet görevlilerine ve savaşlarda yararlılık gösteren askerlere tahsis edilen gelir kaynaklarına dirlik adı verilir. Has, yıllık geliri 100.000 akçeden fazla olan dirliklerdir. Padişah ve üst derecede görev alan devlet adamlarına verilmektedir. Has sahipleri, dirliğin her 5.000 akçesi için sefere bir cebelü (atlı asker) göndermekle mükelleftir. Zeamet, yıllık geliri 20.000 ile 100.000 akçe arasında olan dirliklerdir. Zeametler genellikle orta dereceli subaşı, kadı gibi devlet memurlarına verilir. Zeamet sahipleri dirliğin her 5.000 akçesi için sefere bir cebelü gönderirdi. Tımar, yıllık geliri 20.000 akçeye kadar olan dirliklerdir. Savaşlarda yararlılık gösteren askerlere verilir. Tımar sahibine Tımarlı Sipahi denirdi. Gelirin ilk 3.000 akçesine kılıç denir ve kılıç hakkı Tımarlı Sipahi'ye aittir. Bunun dışındaki her 3.000 akçesi için Tımarlı Sipahi bir cebelü yetiştirmek zorundadır.

Bu metinde yazar, düşünceyi geliştirme yollarından hangilerine başvurmuştur?

- A) Tanımlama–Benzetme
- B) Sayısal verilerden yararlanma –Tanık gösterme
- C) Örneklendirme–Tanımlama
- D) Tanık gösterme–Karşılaştırma
- E) Sayısal verilerden yararlanma– Tanımlama

2 Osmanlı Devleti'nde, tımar sisteminin uygulandığı eyaletlerde yapılan sayımlara "tahrir" adı verilir. Tahrir yapmanın esas amacı, eyaletlerdeki nüfus ve gelir kaynaklarını tespit etmek ve bunları devlet görevlilerine, şahıslara ve vakıflara hizmetleri karşılığında; maaş, mülk ve gelir olarak dağıtmaktır. Gelirlerin bu yolla dağıtımı Osmanlılara, merkezî hazineden ödeme yapmaksızın ordu beslemesini, topluma her türlü sosyal hizmet götürmesini kolaylaştırmıştır. XV. yüzyılın ilk dönemlerinde başlayan tahrirler, 20 ile 30 yıllık aralarla XVII. yüzyılın başlarına kadar devam etmiştir.

Bu metinde "tahrir" ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Amacına
- B) Kimler tarafından uygulandığına
- C) Ne demek olduğuna
- D) Ne zamana kadar devam ettiğine
- E) Nerelerde uygulandığına

3 Osmanlı Devleti'nde idari sisteme bağlı olarak bugünkü manada hem askerlik hizmeti yapanlar hem de memur statüsünde bulunanlar askerî sınıfı oluştururdu. Bu sınıfa mensup beylerbeyi, sancakbeyi, Tımarlı sipahi gibi kişiler vergi vermez ve yaptıkları askerlik hizmetleri karşılığı bir yerin veya köyün vergisini toplama yetkisine sahip olurdu. Vergi veren şehir, kasaba ve köy ahalisi ile konargöçerlere ise "reaya" denirdi.

Bu metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Reayanın kimlere denildiğine
- B) Osmanlı sosyal yapısının hangi sınıflardan oluştuğuna
- C) Beylerbeyi, sancakbeyi, tımarlı sipahi gibi kişilerin Osmanlı'da hangi sosyal sınıfta yer aldığına
- D) Memur statüsünün hangi isimle anıldığına
- E) Osmanlı'daki adalet anlayışına

4 (I) Tımarlı sipahi ürün olarak ödemesi gereken vergiyi nakit olarak alamaz veya ürünü daha uzak pazarlara götürmesini köylüden isteyemezdi. (II) Sipahi ile köylünün hak ve görevleri kanunnamelerle tespit edilerek aralarındaki ilişkiler denetim altında tutulmuştur. (III) Sistemin denetlemesi kadının yetkisine verilmiştir. (IV) Köylünün sipahiden gelebilecek bir haksızlığa karşı direnme hatta kuvvetle karşı koyma hakkı meşru kabul edilmiştir. (V) Sipahiler, üretimin yükselmesi için gerektiğinde köylüye tohumluk zahire ya da nakit yardımında bulunmuş ve tüm toprakların ekilmesine dikkat etmişlerdir.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Bu durum Tımarlı sipahilerin, toprak ve köylü üzerindeki yetkilerinin hukuk çerçevesine alınmasını zorunlu kılmıştır." cümlesi getirilmelidir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1 Tasavvuf; genel anlamda kalbin kötülüklerden arındırılıp yaratılanlara karşı güzel davranılması, insanın dünyalık menfaatlerden ve nefsinden uzaklaşarak Allah'ın varlığı ile yetinmesidir. İslam düşünce tarihinin Moğol egemenliği döneminde (1220– 1330) İslam'ın bätini (içsel) yorumu olan tasavvuf, ön plana çıkmıştır. İslam medeniyetinde din bilgisi ve Allah'a erişme inancı iki kolda yürümüştür. Birinci kol tefsir ve hadis ilmî ile yetinmiş olanlar (medrese ulemâsı), ikincisi ise vahdet-i vücûd (varlığın birliği) görüşüyle aşk–cezbe yolunu seçenlerdir. Mevlânâ Celâleddîn gibi birçok âlim, medreselerde otorite düzeyine eriştikten sonra aşk ve cezbe yolunu seçmiştir.

Bu parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Açıklama
- B) Benzetme
- C) Betimleme
- D) Öyküleme
- E) Tartışma

2 Ahmet Yesevî öğretisinin özü, ahlaki hürriyettir. Ahlaki hürriyete, "Hakkı bilmek için ilk önce kendini bilmek" ve "Ölmeden önce ölmek" anlayışıyla ulaşılır. Ahmet Yesevî, bunu kâmil insan öğretisiyle sistemleştirir. Bu öğretinin temeli hikmet, sohbet ve ahlak esaslarına dayanır. Bu üç esas insanı, nefsin esaretinden ve kendine yabancılaşmaktan kurtararak ahlaki olgunluğa kavuşturur. Yesevî: "Herhangi bir siyasi ve sosyal hizmet; ahlaki prensiplere, insanı sevmeye, adalete, doğruluğa ve eşitliğe dayanmalıdır." der.

Bu parçada kullanılan düşünceyi geliştirme yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sayısal verilerden yararlanma
- B) Örnekleme
- C) Karşılaştırma
- D) Tanık gösterme
- E) Benzetme

3 Mevlânâ Celâleddîn-î Rumî; öğretisinde insanlara iyiliği, alçak gönüllüğü, cömertliği, merhametli ve doğru olmayı öğütlemiştir. Her türlü sevgisizliğe, kötülüğe, bağınazlığa karşı İslami ve insani ilkeleri şiir ve musiki içinde birleştirip dile getiren Mevlânâ, etkisini yüzyıllarca sürdürmüştür. Mevlânâ'ya göre insan, kendi kendini eğiterek hayvani ve şeytani yönlerinden sıyrılır. Kişide, çevrenin etkisine ve eğitimin gücüne inanan Mevlânâ: "İnsanın eğitimi ile yabani at rahvan olur." sözüyle eğitimle hayvanların bile yeteneklerinin geliştirilebileceğini belirtir.

Bu parçada kullanılan düşünceyi geliştirme yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Benzetme
- B) Karşılaştırma
- C) Örnekleme
- D) Tanımlama
- E) Tanık gösterme

4

- I. Ona göre insan her yerde aynı değeri taşıyan yüce bir varlıktır.
- II. Onun tarif ettiği insan Hz. Peygamber'in şahsında temsil edilen insan-ı kâmindir.
- III. Sevgi temeli üzerine kurulu düşünce dünyasında Yunus, insanı sevme noktasında kalmayıp Allah sevgisine uzanır.
- IV. Yunus Emre; ırk, din ve dil ayrımı yapmadan tüm insanlığa yönelik öğretiler geliştirmiştir.
- V. Yunus, öğretilerinde bütün insanlığı ilahi aşka, kardeşliğe, merhamet ve şefkate davet etmiş; insan olmanın, kendini bilmenin, Allah'a ulaşmanın şartlarını ve yollarını anlatmıştır.

Metin düşünce akışına göre düzenlendiğinde numaralanmış cümlelerden hangisi en başta yer almalıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1 Kılıç Ehli (Seyfiye): Seyfiye sınıfını Enderun veya diğer eğitim kurumlarında yetişen ve ümera da denilen kişiler oluşturmuştur. Bu sınıf kapıkulu askerleri ve tımarlı sipahiler ile subaşı, sancakbeyi, beylerbeyi, vezir ve sadrazam gibi görevlileri kapsamaktadır. Kalem Ehli (Kalemiye): Devletin yazışma, mali ve dış işlerinden sorumlu nişancı, defterdar, reisülküttap gibi görevlilerden oluşmaktadır. Başlangıçta medrese eğitimi görmüş kimseler, bu meslekte çoğunluğu teşkil ederken sonraları intisap usulüyle yetişip yükselmiştir. İlim Ehli (İlmiye): Medreselerden yetişen ve ulema da denilen kişilerden oluşmuştur. Kadı, müderris, kazasker ve şeyhülislam gibi devlet görevlileri bu sınıf içerisinde yer almıştır.

Bu parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Açıklama
- B) Benzetme
- C) Betimleme
- D) Öyküleme
- E) Tartışma

2 Osmanlılarda; eğitim-öğretimin sürdürülmesi, idari ve adli hizmetlerin görülmesi ve sosyal, idari ve askerî konularda dinî görüşün açıklanması gibi bazı görevler bulunmaktadır. Bu görevleri sırasıyla müderris, kadı ve müftü gibi kişiler gerçekleştirmiştir. İlmiye sınıfı içerisinde eğitim ve öğretim görevini üstlenen ulema, derecelerine uygun medreselerde müderrislik yapmış ve mesleki başarı gösterenler ülkenin önemli medreselerine atanmıştır.

Bu metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) İlmiye sınıfında kimlerin bulunduğu
- B) Müderrislerin sınavlarda başarı göstermesiyle atanmasına
- C) Osmanlılarda dinî konularda müftünün görevli olduğuna
- D) Osmanlılarda ilmiye sınıfının görevlerine
- E) Ulemanın medreselerde müderrislik yaptığını

3 (I) Osmanlı Devleti'nde medreseyi bitirenlerden kadılığı isteyenler, mülazemetten sonra bir kasaba kadısı olabildi. (II) İlmiye sınıfından olan kadı, idare ve yargı görevini yerine getirirdi. (III) Padişah tarafından atanan kadılar, atandığı yerde padişah adına adaleti tesis ederdi. (IV) Osmanlı devlet teşkilatında kadıların adli görevi yanında idari, beledi, askerî, mali ve noterlik alanlarında da görev ve yetkileri bulunmaktaydı. (V) Vakıfların denetçisi de olan kadılar; asayiş kuvvetlerinin, belediye hizmetlilerinin ve zabıta görevlilerinin de amiriydi. (VI) Ayrıca kadılar evlenme, boşanma, veraset meselelerinde; merkezden gelen emirlerin tasdiki ve mahkeme kayıtlarının tutulmasında, her türlü akdin kaydedilmesinde, divanın emirlerinin halka bildirilmesinde ve sefer esnasında idaresinde bulunduğu yerde ordunun ihtiyaçlarının görülmesinde sorumlu ve yetkiliydi.

Bu metin iki paragrafa bölünmek istenirse ikinci paragraf numaralanmış cümlelerin hangisiyle başlamalıdır?

- A) II
- B) III
- C) IV
- D) V
- E) VI

4 Osmanlı Devleti'nde medreseler, İslami ilimleri üst düzeyde öğretmek insanların yararına sunmayı amaçlamıştır. Medreselerde tefsir, hadis, kelam ve fıkıh gibi temel İslami ilimlerin yanında matematik, astronomi, fizik, mantık ve felsefe gibi akli ilimler de okutulmuştur. Osmanlı müderrisleri akli ilimlerden özellikle mantık ve matematiğe önem vermiştir. Medreseler; Osmanlı Devleti'nde âlimlerin yetiştirildiği, bilginin üretildiği yerdir. Orhan Bey'den itibaren diğer padişahlar da Bursa ve Edirne'de çeşitli medreseler yaptırmıştır. Medreseler, müderrislerinin yevmiyelerine göre 20'li, 40'lı, 60'lı medreseler şeklinde derecelendirilmiştir. Medresenin derecesi yükseldikçe müderrisin geliri de artış göstermiştir. En yüksek dereceli medrese Fatih'in yaptırdığı Sahn-ı Seman Medreseleriydi. Daha sonra Kanuni Sultan Süleyman, Sahn-ı Seman Medreseleri ile aynı dereceye sahip Süleymaniye Medreselerini yaptırmıştır.

Bu metinde "medreselerle" ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Hangi alanlarda eğitim verildiğine
- B) En yetkilisinin kadılar olduğuna
- C) Amaçlarına
- D) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin üst düzeyde yapıldığına
- E) Padişahların gereken önemi verdiğine

1 Önemli bir şehirde bulunması gereken özellikleri göz önünde tutarak İstanbul'u; Roma, Venedik, Milano, Napoli, Paris ve Lyon'la kıyaslamaya girişmek pek büyük bir yanlışlık olur. Hepsini de gördüğüm bu şehirlerin önemlerini ve genişliklerini, mevkilerini ve güzelliklerini, ticaretlerini ve bolluklarını hep bir araya toplasak da yine İstanbul'u tutturamayız. Bunu, hisse kapılarak veya yalnız bir tarafı dinleyerek edindiğim bilgilere dayanarak söylüyorum sanmayın. Bu dediğime, her yönden incelemelerde bulduktan sonra vardım. İstanbul'un bütün özelliklerini anlatabilmek için bir ömür yetmez.

Bu parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Öyküleme
- B) Betimleme
- C) Açıklama
- D) Tartışma
- E) Tanımlama

2 Anadolu coğrafyasında hüküm süren bir devletin, dünya siyasi ve ekonomik hayatında etkili rol oynayabilmesi için İstanbul'a sahip olması gerekiyordu. Böylesine bir bakış açısıyla II. Mehmet, İstanbul'un Fethi'ni mutlak iktidarının ilk şartı saydı ve İstanbul muhasarasından önce Osmanlı Devleti'nin muhalifi olan devletlerin Bizans'a destek olmalarını önlemek için birtakım tedbirler aldı. Bunun için yabancı devlet elçilerine karşı yumuşak davranan II. Mehmet, genç bir padişahın tahta geçmesinden faydalanmak isteyen Bizans ve Sırlara bazı tavizler verdi. Venedik'le yapılan antlaşma yenilenirken Macarlarla üç yıllık bir mütareke yapıldı. Sırp despotu ve Bosna kralının Osmanlı tarafında yer alması sağlandı. Ayrıca Bizans'a yardım etme ihtimalleri olan Mora ve Arnavutluk üzerine kuvvet göndererek buradan gelecek yardımları da engelledi. Bu siyasetiyle genç padişah, fethi giden süreçte gerekli hazırlıkların daha rahat yapılması için zaman kazandı.

Bu metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) II. Mehmet'in İstanbul'un fethi için yaptığı hazırlıklara
- B) İstanbul'un alınmasının gerekçelerine
- C) Hangi devletlerle antlaşmalar yapıldığına
- D) Kapitülasyonların ilk kez hangi devlete verildiğine
- E) II. Mehmet'in fetih öncesi takip ettiği siyasete

3

- I. İstanbul'un alınması, tarihi bir imparatorluk merkezi olmasının yanında Osmanlı Devleti'nin güvenliği ve geleceği için siyasi, askerî ve ekonomik bakımdan zorunluymdu.
- II. Anadolu ve Rumeli toprakları da ancak İstanbul alınarak birbirine bağlanabilir ve Rumeli'de kesin bir hâkimiyet kurulabilirdi.
- III. İstanbul'un alınmasıyla kara ve deniz yolu ticareti Osmanlı hâkimiyetine geçerek önemli bir iktisadi kazanç elde edilecekti.

Numaralanmış cümlelerden hangileri bir paragrafın giriş cümlesi olamaz?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

4

(I) Edirne'de devlet adamlarıyla istişare eden II. Mehmet Bizans'ın, Osmanlı'nın güvenliğini tehdit ettiğini ve gaza geleneği gereği İstanbul'un alınması gerektiğini söyledi. (II) Buna karşın İstanbul surlarının sağlamlığı ve Bizans'la yapılacak bir savaşın tehlikeli olacağını öne süren devlet adamları da vardı. (III) Neticede II. Mehmet bu karardan sonra Muslihiddin, Saruca Sekban ve Macar asıllı Urban'a büyük toplar döktürttü. (IV) II. Mehmet, havan toplarının öncüsü olarak kabul edilen aşirtma sistemli topları icat ederek uygulamaya koydu. (V) Haliç üzerine kurulan köprüyle askerî sevkiyat yapıldı.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinden önce "Fakat bu devlet adamları hem padişahın ısrarına hem de çoğunluğa uymak zorunda kaldı." cümlesi getirilirse metindeki düşünce akışı bozulmaz?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1

- I. Böylece fethin ilk cuma namazı da Ayasofya Camisi'nde kılınmıştır.
- II. Bu büyük fethi gerçekleştiren II. Mehmet, fetih hakkı ve sembolü olarak Ayasofya'nın, cami yapılmasını emretmiştir.
- III. Çağının ulaştığı son teknolojileri kullanan Osmanlı ordusu, II. Mehmet'in emriyle son genel hücum hazırlıklarını tamamlamıştır.
- IV. Nihayet 54 gün süren muhasaradan sonra 29 Mayıs 1453 günü karadan ve denizden hücumla geçen Osmanlı askerleri, Topkapı tarafından surlara ulaşarak sancağı dikmeyi başarmıştır.

Numaralanmış cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturmak için sıralama nasıl olmalıdır?

- A) II – III – IV – I
- B) II – III – I – IV
- C) III – IV – II – I
- D) III – I – II – IV
- E) I – II – IV – III

2

İstanbul'un Fethi'yle Doğu Roma İmparatorluğu ortadan kaldırılmıştır. Fetih, Batı dünyasında korkuyla karışık bir tehdit olarak algılanmıştır. Bu nedenle papa, bütün Hristiyanları Haçlı bayrağı altında toplanmaya davet etmiştir. Fetihle Osmanlı Devleti'nin kuruluş süreci tamamlanmış, devletin Anadolu ve Avrupa toprakları birleşmiştir. Ayrıca Kuzey ve Doğu Avrupa'dan gelen ticaret yolları ile Karadeniz ve Akdeniz arasındaki su yollarının denetimi Osmanlıların eline geçmiştir. İslam dünyasında sevinçle karşılanan fetih "Feth-i Mübin" olarak isimlendirilmiştir. Memlûklular hariç diğer İslam şehirlerinde fethin şerefine büyük şenlikler ve gösteriler yapılmıştır. Fetih ile birlikte Osmanlı Devleti bütün İslam dünyasında iyice tanınmıştır.

Bu parça için kullanılabilir en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fethi Mübin ve Osmanlı
- B) İslam Dünyası ve Fetih
- C) İstanbul'un Fethi'nin Nedenleri
- D) İstanbul'un Fethi'nin Sonuçları
- E) Üç İmparatorluğa Başkentlik Yapan Şehir: İstanbul

3

Fetih sayesinde Fatih unvanını alan Sultan II. Mehmet, mutlak bir iktidar kazanmıştır. Fatih kendisini Roma İmparatorluğu'nun tek varisi sayarak "Kayser-i Rum" (Roma Kayseri) unvanını da kullanmıştır. Roma'nın mirasına sahip çıkarak cihanda tek devlet ve hükümdar ideali çerçevesinde cihanşümül bir siyaset izlenmiştir. İstanbul'un Fethi ile birlikte Fatih, "Sultan'ul-Berreyn ve Hakan'ul-Bahreyn" (İki kıta ile iki denizin hâkimi) olarak anılmaya başlanmıştır. Osmanlıların denizlerde giriştiği yoğun faaliyetler sayesinde, Osmanlı deniz imparatorluğu ortaya çıkmıştır.

Bu metinde "Fatih Sultan Mehmet" ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Mutlak bir iktidar kazandığına
- B) Kayser-i Rum unvanını kullandığına
- C) İstanbul'un fethi ile başka unvan aldığına
- D) Cihanşümül bir siyaset izlediğine
- E) Avrupa'ya karşı siyasi bir üstünlük sağladığına

4

Fatih, kendisinden önceki devlet teşkilatı ve teşrifatını tespit etmiş, yeni duruma göre Osmanlı devlet müesseselerini kurumsallaştırmıştır. Devletin idari ve bürokratik yapılanması önem kazandığı için Rum soyluların ve Hristiyan vassalların çocuklarına da idari görev verilmiştir. Fatih, devletin merkezini İstanbul'a taşıyarak buranın Türk İslam şehri görüntüsü kazanabilmesi için dinî ve sosyal kurumlar ile eğitim kurumları inşa ettirmiştir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılmaz?

- A) Devlet kademelerinde devşirme kökenlilere yer verilmiştir.
- B) Fatih devlet idaresinde yeni düzenlemeler yapmıştır.
- C) İstanbul Türk İslam şehri haline getirilmeye çalışılmıştır.
- D) Eğitim kurumlarında dini ve milli dersler okutulmuştur.
- E) İstanbul ilim ve kültür şehri haline getirilmiştir.

- 1 Cihan hâkimiyetinin ve gücün sembolü kabul edilen Topkapı Sarayı, 1465–1478 yılları arasında Fatih Sultan Mehmet tarafından bugün Sarayburnu denilen mevkide yaptırılmıştır. Fatih, gerek İstanbul'u dünyanın siyasi ve ekonomi merkezi durumuna getirme gerekse Türk devlet kültüründe var olan sosyal devlet anlayışını yansıtmaya düşüncesiyle İstanbul'da büyük bir imar ve kalkındırma projesi başlatmıştır. Bu projenin önemli bir adımı da şehir kültürünün oluşumu ve gelişiminde örnek bir model olan Topkapı Sarayı'dır.

Bu metinde "Topkapı Sarayı" ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Adının nereden geldiğine
B) Neyi temsil ettiğine
C) Hangi anlayışı yansıttığına
D) Ne zaman yaptırıldığına
E) Nerede yaptırıldığına

- 2 Aşağıda Divân-ı Hümâyün üyeleriyle ilgili bilgi verilmiştir.

Vezîriâzam; siyasi ve askerî konularda geniş yetkilere sahipti. Padişahın mutlak vekiliydi ve padişahın mührünü taşırdı. Vezirler; sayıları dönem dönem değişen vezirler devlet işlerinde vezîriâzama yardımcı olurdu. Kazaskerler; Anadolu ve Rumeli kazaskerleri Osmanlı yargı ve eğitim teşkilatı ile taşra idaresinden sorumluydu. Defterdarlar; Anadolu ve Rumeli defterdarları Osmanlı maliyesinden sorumluydu. Nişancı; padişahın tuğrasını çeker, tımar ve zeametlerin kayıtlarını tutar, devletin iç ve dış yazışmalarını yapardı. Yeniçeri ağası; sadece vezir rütbesi alan Yeniçeri Ağası askerinin başı olarak toplantılara katılırdı. Kaptanıderya; XVI. yüzyıldan itibaren donanma komutanı olarak Divan'a katılmıştır.

Buna göre parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi kullanılmıştır?

- A) Öyküleme
B) Betimleme
C) Açıklama
D) Tartışma
E) Örnekleme

- 3 Osmanlı Devleti'nde kardeş katli, dönemin şartları içerisinde değerlendirmek gerekir. Kardeş katli meselesi bütün Türk tarihinin sorunudur. Bu meselenin temelinde de belirli bir veraset sisteminin olmayışı ve veliahtlık kurumunun oluşturulmaması yatar. Bu durum Türk tarihindeki devlet başkanlığı geleneğiyle yakından ilgilidir. Kardeş katlinin ortadan kaldırılması için veraset sisteminin oluşturulması gereklidir. Ancak Osmanlı Devleti'nde veraset sistemi, uzun süre oluşturulamadı. Nihayet XVII. yüzyılın başlarından itibaren ekberiyet, yani hanedanın en büyüğünün tahta geçmesi sağlandı. Ancak şehzadelerin sarayda "şimşirlik" adı verilen dairede hapis tutulması olumsuz sonuçları da beraberinde getirdi. Hapis hayatı yaşayarak yetişen şehzadeler, hayatı ve devlet idaresini tanımadan padişah oldu.

Bu metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Tarihî olayların kendi döneminin şartlarına göre değerlendirilmesi gerektiğine
B) Kardeş katli uygulamasının ne zaman değiştiğine
C) Kafes usulünün getirdiği olumsuzluklara
D) Şehzadelerin daha güçlü olarak tahta çıktığına
E) Kardeş katli uygulamasının ortaya çıkmasının nedenine

- 4 (I) Enderun, Farsça "iç" anlamına gelir. (II) II. Murat tarafından devlet adamı yetiştirmek için ilk defa Edirne Sarayı'nda kuruldu. (III) Fatih tarafından Topkapı Sarayı'nda da uygulandı. (IV) En seçkin devşirme çocukları burada eğitilirdi. (V) Osmanlı devlet sisteminin üst düzey yöneticilerinin yetiştirildiği bir okul niteliğindeki Enderun Mektebi bu bölümde yer alırdı. (VI) Harem, Arapça "yasak" anlamına gelir. (VII) Padişahın özel hayatını sürdürdüğü bölümdür.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istenirse ikinci paragraf numaralı cümlelerden hangisiyle başlar?

- A) II B) III C) IV D) V E) VI

- 1 Osmanlı Devleti'nde toplum; dinleri, dilleri ve ırkları bakımından farklı kökenlerden gelen insanlardan oluşmuştur. Temeldeyse Osmanlı toplumu dinî inançlar esas alınarak Müslümanlar ve gayrimüslimler şeklinde iki ana gruba ayrılmıştı. Hiçbir mezhep ve tarikat ayrımı yapmadan, İslam inancını kabul eden herkese Müslüman denilmiştir. Ümmet ise bir peygamberin tebliğ ettiği dine inanan veya o dine mensup olan insanların meydana getirdiği topluluktur. İslam dinine mensup olan Müslümanlar, Ümmet-i Muhammed olarak anılmıştır. Gayrimüslim tabiri ise ehli kitap olarak tanımlanan Hristiyan ve Yahudileri ifade etmek için kullanılmıştır.

Metinde kullanılan anlatım biçimi ve düşünce geliştirme yolu aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

Anlatım Biçimi	Düşünce Geliştirme Yolu
A) Açıklama	Tanımlama
B) Açıklama	Tanık Gösterme
C) Tartışma	Tanımlama
D) Tartışma	Örnekleme
E) Betimleme	Örnekleme

- 2 Millet sistemi, Avrupa tipi milliyetçiliğe temel olamaz. Çünkü Osmanlı Devleti'ndeki millet sözü dinî bir aidiyeti ifade eder. Bu kavramı, bugünkü ulus anlamında kullanmak, Doğu milletlerine ancak XIX. asırda Batı'dan gelen bir kullanım biçimidir. Millet sistemi, toplumun ırk ve diline göre değil, din ve mezhep aidiyeti esasına dayanır. Örneğin, Ermenilerin hepsi Ermeni milleti olarak değil; Gregor-yan, Katolik ve Protestan olarak üç millet hâlinde teşkilatlanmıştır. Osmanlı'daki bu sistem içinde yer alan kişinin aidiyeti modern dünyadaki azınlık statüsü ve psikolojisinden farklıdır. Osmanlılar, her cemaate örf ve âdetlerine göre bir düzen kurma imkânı verdi. Cemaatler, her türlü dinî ve iç işlerini düzenlemede serbest bırakıldı. Her millet grubunun yönetimi, devlet ile ilişkileri, idari, mali ve adli işleri bu millet grubunun yöneticileri tarafından yürütülürdü.

Bu parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Öyküleme
B) Betimleme
C) Açıklama
D) Tartışma
E) Örnekleme

- 3 Şehirlerdeki mahalle halkı; cami ve mescitlerin dışında kahvehane, bozahane gibi mekânlarda veya düzenlenen panayır ve şenliklerde bir araya gelmiştir. Türk toplumunda kaynaştırıcı bir özelliğe sahip olan bu mekân ve faaliyetler, bireyler arasında sosyal bağların güçlenmesinde, geleneklerin sürdürülmesinde ve inançların tazelenmesinde etkili olmuştur.

Bu parça için kullanılabilir en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kahve Köşeleri
B) Osmanlı Şehirlerinde Yaşam
C) Osmanlı Şehirlerindeki Mahalle Halkı
D) Osmanlı Toplum Düzeni
E) Türk Toplumunda Mekanlar ve Etkileri

4

1.METİN

Dirlik; mirî arazi içindeki en geniş topraklardır. Maaş karşılığı verilen dirlik toprakları gelirine göre has, zeamet ve tımar olarak üçe ayrılırdı. Arpalık; saray adamlarına ve ilmiye sınıfından bazı yüksek rütbeli kişilere çalıştıkları süre içinde maaşlarına ek olarak verilen arazilerdir. Bu kişiler, görevlerinden ayrıldıktan sonra ise emekli maaşı olarak ölüncüye kadar bu arazilerin gelirlerini alırlardı. Paşmaklık ise; padişahın annesi, kızları veya kız kardeşleri gibi saray kadınlara verilen arazilerdir.

2.METİN

Yurtluk ve Ocaklık; bir bölgenin eski sahibi olan ve o bölgenin Osmanlı Devleti'ne katılmasını sağlayan devlete sadakatle bağlılıklarını bildiren mahallî beylere verilen arazilerdir. Malikâne; Osmanlı Devleti'nin, fetihleri kolaylaştırmak ve teşvik etmek için seferlere katılan önemli komutanlara, dervişlere ve ahilere fethedilen ülkelerde verilen topraklardır. İslam devletlerinden kalan topraklardaki beylere ait mülklerin, padişah tarafından onlara bırakılmasıyla ortaya çıkan arazilerdir. Mukataa ise; Osmanlı maliyesinin vergi toplama biçimlerinden olan mukataa, geliri doğrudan merkez hazinesine giden mirî arazileri de ifade eder.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinlerin ortak yönlerinden biri değildir?

- A) Karşılaştırmaya yer vermiş olmaları
B) Bilgi vermek için yazılmaları
C) Arazi bölümlerinden bahsetmeleri
D) Açıklayıcı anlatım kullanılması
E) Örneklemeyle yararlanmaları

1 (I) Osmanlı ekonomisinin üretim sisteminde Lonca Teşkilatının ve narh uygulamasının rolü büyüktü. (II) Loncalar, İslam toplumlarında uzun bir geçmişe sahip olan fütüvvet ve Ahilik zincirinin zamanla değişikliğe uğramış bir devamıdır. (III) Lonca Teşkilatı şehrin nüfusuna göre üretim miktarının ayarlanması ve ürünlerin fiyatlarının belirlenmesinde etkiliydi. (IV) Osmanlı şehirlerinde üretim ve hizmet sektörlerinde görev yapan esnafın hemen hepsi loncalara üyeydi. (V) Bu kişilerin; mesleğe çıkar kazandırmak, ham madde temin ederek üyelere dağıtmak, üretilen malların standartlara uygunluğunu kontrol etmek ve meslek mensupları arasında dayanışmayı sağlamak gibi görevleri vardı.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinden sonra "Bu teşkilat içinde her iş kolunun başında o koldaki ustalar tarafından seçilen bir şeyh, bir kethüda ve bir yiğitbaşı bulunurdu." cümlesi getirilmelidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2 Esnaf ahlakına uymayan veya standartlar dışında mal üreten esnaf, kendi şeyh ve ihtiyarlarından oluşan loncada cezalandırılırdı. Ağır suçlar dışında kişilik haysiyetini aşağılayacak cezalardan kaçınılmış, dolayısıyla verilen cezalar uzlaştırıcı ve eğitici olmuştur. Ahî Evran her fırsatta esnafı gezer, yapılan işlerin sağlamlığı ve temizliği gibi hususları denetlerdi. Hatta ayakkabıcıları gezerken beğenmediği ayakkabıları dükkânın damına asar ve herkes "bugün falan ustanın pabucu dama atıldı" derdi. Bu tabir o ustanın kalitesiz mal ürettiği anlamına gelirdi. Suçun derecesine göre esnafıktan men etme, selam ve yardımı kesme, dayak, para, hapis, mallara el koyma, ikna ve nasihat gibi cezalar da uygulanırdı. Örneğin bozuk terazi kullananlar ibretiâlem için çarşı pazar dolaştırılır, ekşi pekmez satanın pekmezi başına geçirilir, sahte mal üretenler meslekten çıkarılırdı.

Bu metinde yazar, ana fikri desteklemek için aşağıdakilerden hangisine başvurmuştur?

- A) Tanımlama
B) Tanık gösterme
C) Sayısal verilerden yararlanma
D) Örneklendirme
E) Benzetme

3

- I. Anadolu'nun şehir ve kasabasında bulunan Ahiler; güvenliği sağlar, gezgin ve misafirlere ziyafet verir, türkü ve oyunlarla halkın hoş vakit geçirmesini sağlar, ihtiyacı olanlara yardımda bulunurdu.
- II. Ayrıca lonca, toplumda felakete maruz kalanlara da yardım ederdi.
- III. Orta Çağ'da, İslam dünyasında doğan fütüvvet anlayışı sonucu ortaya çıkan Ahilik ve Lonca teşkilatları toplumsal hayatta önemli rol oynardı.

Numaralanmış cümlelerden hangileri bir paragrafın giriş cümlesi olamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

4

- I. Bunlar gerek esnaf içerisinde gerekse devletle olan ilişkilerde ön plana çıkan kişilerdi.
- II. Esnaf içerisinde çıkılacak en yüksek basamak ustalıktı.
- III. Gedik, Osmanlılarda esnafın bir mesleği yapabilme yetkisidir.
- IV. Usta olabilmek için mesleğin inceliklerini öğrenmek yeterli olmayıp aynı zamanda gedik sahibi olunması gerekirdi.
- V. Ustalar içerisinde mesleğinin inceliklerini en iyi bilen seçkinler grubuna ihtiyarlar ya da esnaf ihtiyarları denirdi.

Numaralanmış cümlelerle anlamlı bir paragraf oluşturmak için sıralama nasıl olmalıdır?

- A) II- IV -III- V- I
B) II- IV- III- I -V
C) III -II- IV- I- V
D) III- I- II- V- IV
E) I- II- IV- III- V

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0505 099 24 84
www.giris yayinlari.com | girisyayinlari@gmail.com

